

DANMARK 2 RIGSBANKSKILLING

1851 OCH 1852

Av Sten Christensen

Sten Christensen är född 1913. Gymnasieekonom och under sin verksamma år ensam freelance-representant för Sveriges två största möbelindustrier. C är en av de fyra stiftarna till Trelleborgs Filatelist Sällskap, dess ordförande fram till i fjol då han utsågs till hedersordförande. C är författare till ett antal häften och böcker om Danmarks tidiga posthistoria samt en lång rad artiklar med bl a nystudier av Indiens småstater samt Sydamerikas första frimärksemissioner. Hans samlingar har tilldelats ett flertal Grand Prix, hederspris och stora guldmedaljer.

Sten Christensen är innehavare av såväl Strandell- som FRIMA-medaljen.

Efter många års förberedelser och därvid långa diskussioner förelåg den 10 oktober 1850 ett förslag till ny postlag, som innebar införandet av enhetsporto och frimärken i Danmark. Denna lag fastställdes av Konungen den 11 mars för att träda i kraft den 1 april 1851.

Som kan utläsas av vidstående avbildning nämnes i detta kungliga dekret endast ETT frimärke, nämligen FIRE R.B.S., och ej ett ord om 2 RIGSBANKSKILLING-märket, det märke som behandlas i följande artikel. Från första början var det meningen att detta lokalfrimärke skulle introduceras samtidigt med FIRE R.B.S., men dess upphovsman, hofgraveuren M. W. Ferslew, hade fått alltför kort tid till sitt förfogande för att framställa allt det material, som var nödvändigt för dess tryckande, och under denna tidspress fick han ta till metoder, som var snabbare men också enklare än han hade önskat. Detta har, till glädje för oss filatelisterna, haft till följd att det vid framställandet av tryckplåtarna uppstod en lång rad av plåtfel, retuscher och utbytesklichéer, allt sådant som gör 2 RIGSBANKSKILLING-märket så attraktivt, intressant och charmfullt.

I Berlingske Tidende den 1 maj 1851 kunde man läsa en annons införd av överpostmästaren i Köpenhamn där han introducerar Danmarks 2 RIGSBANKSKILLING och delger regler för dess användande. En som synes synnerligen blygsam introduktion av ett frimärke, som skulle bli Danmarks mest populära sett med samlarögon.

FORMGIVAREN OCH GRAVÖREN

Ett namn, som är oupplösligt förbundet med tillkomsten av Danmarks två första frimärken FIRE R.B.S. och den här beskrivna 2 RIGSBANKSKILLING, är M. W. FERSLEW. Allt vad han utförde i den vägen under sin, tillsynes alltför korta, levnad är präglad av en utsökt förfinad smak och utvecklat sinne för balans och måtta. Såväl hans förslagsteckningar som hans färdiga produkter är alla fullödiga konstverk. Vid det slutliga utförandet lade han först och främst vikten vid kvaliteten även om systemet som

användes var mera tidsödande och omständligt än andra då i bruk varande. Det enda undantaget från denna regel är utförandet av plåtarna till denna 2 RIGSBANKSKILLING, men detta berodde på den tidsnöd man kommit i och att detta enbart blev till glädje för oss filatelister, ser man av de 200 olika klichéerna.

 Frederik den Sjunde,
af Guds Naade Konge til Danmark, de Venders og
Gothers, Hertug til Slesvig, Holsten, Stormarn,
Pitmarshen, Lauenborg og Oldenburg,

Gjøre vitterligt: Rigsbagen har vedtaget og Vi ved Vort Samtykke
stadsfæstet følgende Lov:

§ 1.

Fra 1de April 1851 indføres en eensformig Porto for Breve, som
afgaae fra og afleveres paa indenlandst Sted, Bilandene og Colonierne ikke
derunder indbefattede.

Fra 1de April 1852 ophæver den hidtil gjældende Portofrihed eller
Portonebsfattelse, saavel for Breve som andre Postforsendelser.

§ 2.

1. Portoen for løse Breve er 6 Rbf. pr. Enkeltbrev, med mindre
de ved Indleveringen ere frigjorte ved paaklæbte Frimærker, som i det Vie-
med udfærdiges af Postvæsenet og betales pr. Stk., gjældende for et Enkel-
brevs Porto, med 4 Rbf., pr. Hundrede med 4 Rbdlr.

Breve, som reise 1 Lob dansk Handelskrægt, eller derunder, ere Enkel-
breve.

De två första paragraferna i postlagen av den 11 mars 1851.

Kgl. Postfrimærker.

Foruden de hidtil udsolgte Postfrimærker til 4 Rbd. Støkket og 4 Rbd. pr. Ark, udsælges fra i morgen, den 1ste Mai, tillige Postfrimærker til indenbues Rodpostbreve, saavel enkeltvis for 2 Rbd. Støkket som arkvis for 2 Rbd. pr. Ark paa 100 Støkker.

De begge Sorter Postfrimærker faaes ei hvert Antal under Hundrede paa Postgaarden i Rorpostcontoiret, hvorimod hele Ark udsælges i Brevpostcontoiret (tilvenstee i Bestubulen) fra Kl. 8 Morgen til Kl. 5 Aften. Tirs-Skillinge Frimærker kunne tillige erholdes i Pallepostcontoret og ved Postexpeditionen paa Toldboden.

Bemeldte To-Skillinge Frimærker ere bestemte til at frangere indenbues Rodpostbreve ved at paaklæbes disse paa Udskriftsiden, oven over Adressen i det høire Hjørne. Den kunne disse Breve ogsaa, ligesom hidtil, frangeres ved 2 Rbd. constant, naar de indleveres paa Rodpostcontoret.

Prislet herved bekendtgjøres.

Direktionsbestyrelsen i Kjøbenhavn den 30te April 1851.
Jed sen.

Annonsen i Berlingske Tidende om udgivandet av 2 RIGSBANK-SKILLING den 1 maj 1851.

Martinus William Ferslew, Hofgraveur, 15 juni 1801–21 april 1852.

MARTINUS WILLIAM FERSLEW föddes den 15 juni 1801 i Fredensborg. Hans fader var urmakaren på slottet där P. A. Ferslew. Efter sin skolgång då William bland annat visade stor skicklighet i teckning, kom han år 1818 till huvudstaden Köpenhamn, för att lära sig gravöyrket hos den kände instrumentmakaren C. J. Hoffmann. Efter lärotidens slut kom han till Aalborg och tog där anställning som gesäll hos F. W. Meyers bleckslageri. Förutom sin lön hade Ferslew kost och logi hos sin arbetsgivare och år 1827 gifte han sig med dennes dotter Lasenia, varefter det unga paret slog sig ner i huvudstaden Köpenhamn. Där etablerade sig Ferslew som gravör, under det att han samtidigt arbetade för C. von Henckels konsttryckeri.

År 1836 reste han på en studieresa till Paris mest i avsikt att lära sig de nya metoderna för djuptryck och litografi samt graving av kopparplåtar för sedeltryck m m. Hemkommen fick han också en utlovad anställning vid Nationalbanken och erhöll år 1839 titeln Hofgraveur.

Strax efter det Ferslew kom som gesäll till Köpenhamn hade han blivit bekant och god vän med den kände bokhandlaren H. I. Bing. Denna vänskap resulterade i att de båda beslöt sig för att bli kompanjoner, och år 1842 öppnade de en firma, som de kallade Bing og Ferslews Litografiska Anstalt. De båda blev snabbt mycket välkända och anlitade, och bland deras kunder räknades ett flertal statliga institutioner och verk. Ferslew erhöll undan för undan allt svårare och ansvarsfullare uppdrag och bland hans mera uppmärksammade arbeten kan nämnas gravingen av kopparplåtarna till 20 Rigsbanksdalerssedeln samt till 50 Dollarsedeln för Dansk Vestindien.

William Ferslew föddes 1801 på Fredensborgs slott, där hans fader var anställd som urmakare.

20 RBD-sedeln för Danmark graverad av M W Ferslew.

50 Dollar-sedeln för Danska Vestindien graverad av M W Ferslew.

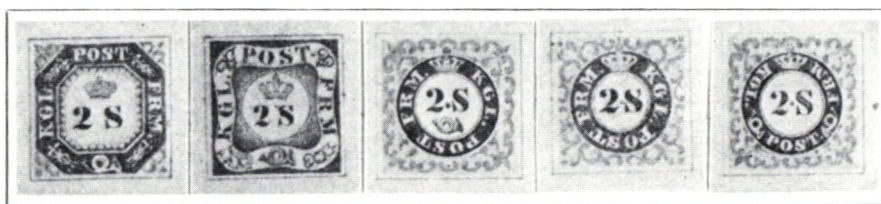
Det var nu i december 1850 som Ferslew av Generalpoststyrelsen fick förtroendet att utforma Danmarks två första frimärken FIRE R.B.S. och 2 RIGSBANKSKILLING och detta arbetes hela förlopp beskrives närmare på annan plats i denna artikel.

Ferslew var en synnerligen ambitiös och arbetsam man som påtog sig, efter vad man kan förstå alltför många tidsödande och ansträngande uppdrag. Han hade aldrig varit särskilt stark till hälsan, hade besvär med sin mage och klagade ofta över huvudvärk. När han sedan i början av april år 1852 fick en förhållandevis lindrig förkylning tillstötte likväl lunginflammation, och till följd av hans nedsatta motståndskraft, orkade han inte igenom detta utan avled den 21 endast 51 år gammal.

Han ligger begravd i familjegravplatsen på Holmens Kyrkogård i Köpenhamn.

MÄRKESBILDEN OCH TRYCKPLÅTARNA

Då M. W. Ferslew återvände till Köpenhamn år 1836 efter att ha avslutat sin mångåriga utbildning inom gravör- och boktryckaryrket genom en studieresa till Paris, var han en av Danmarks skickligaste inom yrket, troligen den allra skickligaste. En anställning som hofgraveur vid nationalbankens

Ferslews fem blyertsskisser som förslag till ett 2 Sk-frimärke.

Den ofullbordade moderstämpeln i mässing samt moderstämpeln.

Sedeltryckeri stod öppen och väntade på honom, och som sådan fick han genast taga itu med utformningen och graveringen av några nya banksedlar. Såväl 20 Rigsbanksdalersedeln som 50 Dollarsedeln för Dansk Vestindien, som båda är hans verk, blev fullödiga konstverk. Det är därför inte förvånande att det blev hofgraveuren, som även fick det hedrande och ansvarsfulla uppdraget att framställa Danmarks båda första frimärken. Han hade ju inte blott i rikt mått den utbildning som erfordrades utan även en utpräglad konstnärlig stilkänsla samt dessutom obegränsad tillgång till den maskinella och tekniska utrustning som fanns i Nationalbankens Sedeltryckeri.

I Postmuseums, Köpenhamn, ägo finns fem stycken vackert utförda pennskisser, som förslag till 2s frimärken. De är utan tvekan av M. W. Ferslews hand och troligen ritade år 1850. Att de ligger till grund för utformningen av det slutgiltiga märket kan man inte taga fel på och det arabeskmönster som tre av skisserna visar, posthornen på samtliga fem och hermesstavarna på den ena minner ovedersägligt om Ferslew.

Med dessa skisser som förebild påbörjade Ferslew i början av år 1851 graveringen av en mässingplåt, 65×42 mm, för ett 2 RIGSBANKSKILLING märke, men av någon anledning fullföljde han inte detta arbete, utan övergick i stället till att gravera en stämpel i stål, som, fortfarande oskadad i Kungliga Postmuseums ägo, blev moderstämpeln till den slutgiltiga 2 RIGSBANKSKILLING. Vissa skiljaktigheter finns dock i så måtto att moderstämpeln är omgiven av en yttre »ramlinje», som inte återfinns i frimärket. Varför denna ramlinje avlägsnats är svårt att förklara då avtryck av moderstämpeln visar att den gör den vackra frimärksbilden ännu vackrare, men kanske var den inte tänkt som dekoration utan som »kliplinje» och sedan som sådan befunnen onödig.

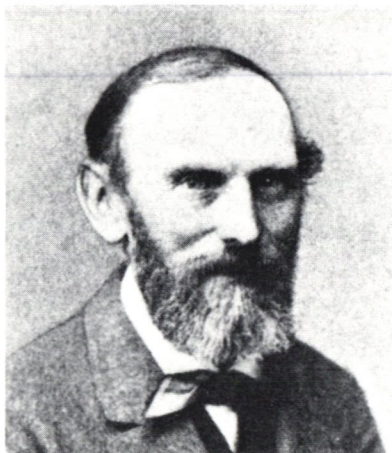
Tryckförfarandet

Vid framställandet av 2 RIGSBANKSKILLING kom två sorters trycksystem till användning, vilka på grund av tryckplåtarnas helt olika utseende och funktion, benämnes djuptryck respektive högtryck.

På den vid djuptryck använda tryckplåten är bilden eller mönstret, som skall framställas, genom gravering medelst gravstickel nedsänkt i plåten. Tryckförfarandet kallades allmänt för koppartryck, eftersom plåten oftast var av koppar. Den till 2 RIGSBANKSKILLING använda plåten var dock av mjukstål. Tekniken gick ut på att plåten, efter riklig infärgning, blev noggrant avtorkad över de släta ytorna, så att färgen endast blev kvar i dess fördjupningar, det vill säga i själva mönstret. När sedan plåten pressades mot papperet var det fördjupningarna som gav ifrån sig färgbilden. Var papperet mjukt och tryckpressen hårt ställd trycktes plåtens ofärgade ytor hårt in i papperet. Detta framkallade ett reliefliknande intryck, som, genom den skuggverkan det gav, gjorde trycket extra livligt och attraktivt. Därför försökte man gärna höja denna effekt genom att fukta pappersarken några timmar innan de lades i tryckpressen. Systemet användes av Ferslew vid utförandet av *bottentrycket* till första emissionen av 2 RIGSBANKSKIL-

LING. Färgen som användes är antagligen så kallad djuptrycksfärg av bly eller krom med tillsats av dextrin eller kasein som torkämne.

På den till högtryck använda tryckplåten ligger bilden upphöjd över de omgivande ytorna. *Märkesbilden* till 2 RIGSBANKSKILLING samt *Bottentrycket* till *andra emissionen* därav trycktes i boktryck, som är den mest använda formen för högtryck. Infärgningen gjordes med en färgvals, som, då den rullades över plåten, lämnade färg ifrån sig på de upphöjda partierna. När sedan plåten trycktes mot pappersarket, var det dessa som gav ifrån sig färgbilden.

Just Thiele.

Andreas Thiele.

Vem det var som utförde boktrycket av första upplagan av märket är inte med full säkerhet fastställt. Den kallas visserligen Ferslewtrycket, men det förefaller troligast att det var Thiele, som utförde trycket av märkesbilden. Att Ferslew utförde bottentrycket i koppartryck, är däremot helt klarlagt.

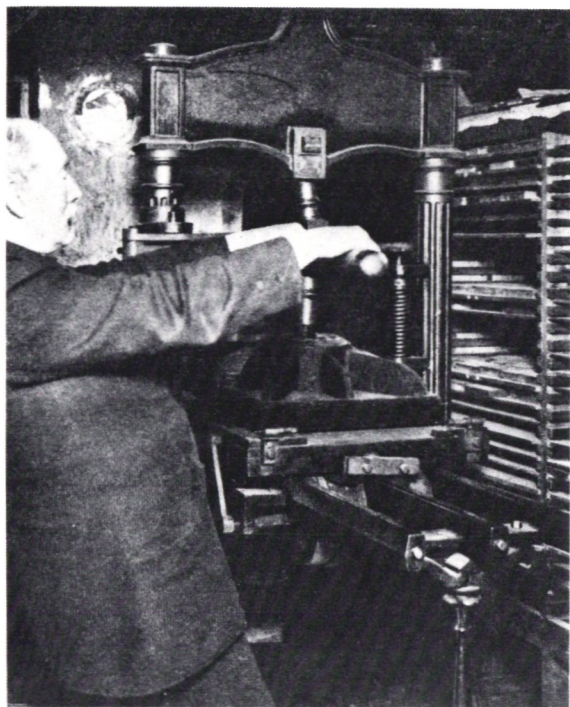
Tryckningen verkställdes i några små rum på vinden i Posthuset i Købmagergade, vilka ställts till Ferslews förfogande. Här biträdades han av boktryckare Andreas Thiele samt en lärpojke och på den handpress de använde kunde de prestera cirka 400 frimärksark om dagen.

När sedan Ferslew 1852 drabbades av ohälsa var det naturligt att H. H. Thieles Bogtryckeri, som drevs av Andreas i kompanjonskap med en några år äldre bror Just, fick överta arbetet. Denna frimärkstryckning företogs i samma vindsrum ända fram till år 1862 då man fick tillåtelse att flytta över till Thieles egna lokaler.

De färgstoffer som användes vid tryckning av märkesbilden har antagligen som huvudingrediens haft berlinerblått. Brytningsfärger var i allmänhet en del bly- och kromfärger i gult och rött samt zinkvitt. Så troligen även i detta fall.

Vid denna tid var det i regel tryckerierna själva som tillverkade den färg de använde. Råmaterialet var mineralfärger, det vill säga oxider eller salter av metaller, som finfördelades för hand genom rivning. Det därvid uppkomna färgmjölet blandades med kokt linolja och något torkämne samt bearbetades därefter noga i en färgkvarn. Dessa mineralfärger befanns synnerligen väl lämpade till tryckfärg genom sin ljusäktighet och finkornighet.

För tryckning av märkesbilden använde man en handdriven s k digelpress, i vilken plåten låg med bildsidan uppåt på ett fundament, där den infärgades med en handvals. Pappersarket, i allmänhet flera stycken på en gång, placerades på en filtbeklädd platta, så kallad »däckel», som var monterad över tryckplåten, varefter det hela sköts in under en järnplatta, »digeln», som, med en hävstångskonstruktion driven för hand pressade papperet mot tryckplåten. Därefter drogs fundamentet ut, däckeln fälldes upp, det översta nu färdigtryckta arket togs från, och hela proceduren togs om. På detta sätt kunde en händig boktryckare, med hjälp av ett biträde, trycka uppemot tvåhundra ark per timme.

Man tryckte alla frimärken i ett vindsutrymme på Postgaarden fram till år 1862 och därefter i Thieles egna lokaler.

För att få ett jämnt och vackert tryck fordrades stor noggrannhet vid förarbetet. Tryckplåten skulle vara absolut plan i alla delar, vilket krävde stor exakthet vid den skintagningen, då för lågt liggande delar stöttades under genom inklistring av lappar för att komma i rätt höjdläge.

Det handgjorda papperet hade en förhållandevis mjuk och tryckvänlig yta, vilket var en förutsättning eftersom det tryck en handpress åstadkom var ganska litet. För att ytterligare mjuka upp papperet fuktades det med vatten och fick »ligga och dra» en tid. Efter tryckningen fick arken torka, och därefter gummerades baksidorna.

MÄRKETS ANVÄNDNINGSSOMRÅDEN

I den lag om postförsändelser, som trädde i kraft den 1 april 1851, fastställdes att posttaxan för ett vanligt brev om högst 1 lods vikt skulle vara 4 skilling, under förutsättning att brevet var frankerat med det för ändamålet utgivna frimärket, FIRE R.B.S.

I denna postlag nämndes förvånande nog ej ett enda ord om portotaxorna för lokalbrevbäringen, Fodposten, i Köpenhamn, som vid denna tid var den enda stad i landet med sådan service. Även om dessa taxor redan några år tidigare blivit noggrant fastställda av Fodpostkontorets styrelse, tycker man ändå att de borde omnämnts, särskilt som emitterandet av ett speciellt frimärke för detta ändamål skulle ske en månad senare. Fodposten övertogs av Postverket i maj 1849 och drevs visserligen under de två första åren mycket självständigt. Sålunda hade man bland annat egna postbud, som endast hade att uppsamla och bära ut lokalbrev. Att detta system var oekonomiskt insåg man ganska snart och från och med 1851 utdelades alla brev, såväl långväga ifrån som lokala, av samma brevbarare. Fodpostkontoret var inrymt i samma posthus som Brevpostkontoret, i Købmagergade, men drevs dock självständigt och med egen styrelse under ytterligare 25 år, vilket kanske kan vara en av anledningarna till att denna rörelse ej blev omnämnd i postlagen. Detta kan möjligen också vara en av orsakerna till att, samtidigt som hanteringen på Brevpostkontoret förenklades och underlättades genom införandet av enhetsporto, man på Fodpostkontoret fortsatte i de gamla spåren med olika taxor för olika avstånd.

1. Portoen for løse Breve er 6 Rbß. pr. Enfeltbrev, med mindre de ved Indleveringen ere frigjorte ved paakøbte Grimærker, som i det Dile med udfærdiges af Postvæsenet og betales pr. Stk., gjældende for et Enfeltbrevs Porto, med 4 Rbß., pr. Hundrede med 4 Rbdlr.

Breve, som reise 1 Lod dansk Hænderøgt, eller derunder, ere Enfeltbreve.

Instruktion för användandet av frimärken.

Efter vad man kan ana, utan att därför med säkerhet veta på grund av bristen på officiella handlingar, har poststyrelsen verkställt såväl tillverkningen som utgivningen av 2 RIGSBANKSKILLING på eget initiativ utan laglig auktorisation eller andra officiella tillstånd.

Då 2 RIGSBANKSKILLING utgavs den 1 maj 1851 var den endast avsedd att frankera »indenbyes Fodpostbreve», dvs lokalbrev till adresser bosatta i innerstaden, »indenfor voldene», och till detta fordrades endast ett frimärke. För frankering av »udenbyes Fodpostbreve» till och från »Broerne og Frederiksberg» måste man använda ett FIRE R.B.S. »for hvert Brev», dvs i båda fallen utan hänsyn till brevs vikt. Att som frankering av sådana »udenbyes Fodpostbreve» använda två stycken 2 RIGSBANKSKILLING var inte officiellt tillåtet men synes dock ha accepterats i undantagsfall, »undtagelsesvis». Det är dock inte utan att man blir något konfunderad vid närmare studium av ordalydelsen i generalpostdirektörens skrivelse daterad den 29 april 1851. Där står det bland annat: »Som Følge heraf har jeg bestemt at Benyttelsen af disse Frimaerker for Bybreve heri Staden og dens Forstaeder kan tage sin Begyndelse den 1st Mai. . .» Men i överpostmästarens annons inför utgivandet hade dessa direktiv ändrats. Först så sent som år 1855 finner man en mera »officiell» bekräftelse på att detta frankeringssätt är accepterat. Generalpostdirektören besvarade nämligen den 22 december en förfrågan från den norska poststyrelsen med bland annat följande ord: »Frankeringen af Breve, der befordres i Byen indenfor

Interiörbild av ett typiskt postkontor omkring 1850. Bakom skranket posttjänstemannen i arbete vid sin pulpet och i bakgrunden postmästaren avnjutande en pipa tobak.

Voldene, skeer ved et eget slags Frimaerker a 2s pr Brev, uden Hensyn til Vaegten, hvorimod Breve til og fra det udenfor Voldene liggende Postdistrict frankeres enten ved det dobbelte Antal af bemeldte Frimaerker eller ved de saedvanlige Postfrimaerker av 4s pr brev.»

I samma brevsvaer kan man också læsa att »For Øjeblikket er Fodpostvaesenet indskraenket till Kiøbenhavn» en opplysning som är något förbryllande, eftersom en liknande posttjänst redan fanns i Aalborg. Upprinnelsen till denna var egentligen en brevväxling mellan postkontoret, efter påtryckning från »Byfogeden», och generalpoststyrelsen om införande av förbud för allmänheten att lägga »Breve til indenbyes Adressater» i de uppsatta brevlådorna, som man ansåg vara avsedda endast för »udenbyes Adressater». Generalpostdirektören meddelade i en skrivelse daterad den 3 april 1852 att det av »Aalborg Politikammer gjorde Forslag til at ikkun Breve, bestemte til udenbyes Adressater, skulle kunne nedlaegges i de paa forskjellige Steder i Byen anbragte Brevsamlingskasser, fordi de kunne misbruges til derved at forsende Breve af et fornaermeligt indhold, undlader jeg ikke at meddele, at jeg ikke skønner, at denne Omstaendighed afgiver tilstraekkelig Grund til at berøve Byen en nyttig Indretning. Som Følge heraf ville ligsom hidtil Breve til indenbyes Adressater indtil videre kunne nedlaegges i Brevkasserne til Besørgelse gjennem Postvaesenet.»

Samtidigt gör generalpostdirektören i detta brev en förfrågan om vilken portoavgift man begär för dessa »Bybreve», och Aalborgs postmästare fick slutligen en skrivelse från generalpostdirektören daterad den 17 april vari bl a stod: . . »att der for Besørgelsen gjennem Postvaesenet i Brevkasserne forefundne Bybreve, bliver til Indtaegt for Postkassen at opkraeve samme Betalning som for Bybreve heri Kiøbenhavn, nemlig 2 sk pr. Brev,

Bekjendtgjorelse fra Postcomptoirret.

Fra imorgen af vil der, til det corresponderende Publicums Begjærmelighed, findes udbængt 4 Kasser paa forskjellige Steder her i Byen, nemlig:

1 paa hjørnet af Bryggerigaarden, nærmest Broen, som fører fra Vesteraa til Grotundsgyden og Jomfruannegade;

1 paa Hr. Kjøbmand Pedschers Gaard i Bispenøgade;

1 paa Havemuren vesten for Horebragten paa Rytov, og

1 paa vestre Ende af Kobbermed Gjællings Gaard paa Bretegade,

hvori kan til hver Tid nedlægges, saavel ufrankerede og med Frimaerker forsynde Breve til Indlemmelse i Posterne, som Breve til Adressater i selve Byen, til Udbringelse, hvillke blive afhentede ved Comptoirrets Bude i Tine forinden hver Posts Afgang, dog til de Poster, som afsaaes herfra om Morgenens tidlig. Kl. 8 Aftenen forud, hvillet herved bringes til offentlig Kundskab.

Aalborg Postcomptoir, den 31te December 1851.

Østergaard,
adj.

Annons från Aalborg Postcomptoir om uppsättandet av fyra brevlådor i staden.

samt at De til Brug for de Corresponderende ved Forsendelsen af saadanne Bybreve, hos Justitsraad, Postkasserer Grønberg, kan requirere Dem tilsendt indenbyes Postfrimaerker, for hvilke Betalingen er 2 rbdl. pr. Ark eller 2 rbs pr. Styk.»

Dessutom fick postmästaren i uppdrag att meddela allmänheten och det skedde genom en annons i Aalborgs Stiftstidende den 26 april så lydande:

»Til Efterretning for det corresponderende Publicum bekendtgjøres herved, at der fra den 26de dennes er at erholde Frimaerker til 2 Rbs Stykket paa Postcomptoirret til Anvendelse paa Bybreve, som nedlægges i de forskjellige Brevkasser.

Aalborg Postcomptoir, den 26de April 1852.

Sørensen»

Til Efterretning for det corresponderende Publicum bekendtgjøres herved, at der fra den 26de dennes er at erholde Frimaerker til 2 Rbs Stykket paa Postcomptoirret til Anvendelse paa Bybreve, som nedlægges i de forskjellige Brevkasser.

Aalborg Postcomptoir, den 26de April 1852.

Sørensen.

Därtill kom att man den 18 april upprättade en brevuppsamlingsstation i Nørresundby i Aalborgs postdistrikt. Genom att påpeka det korta avstånd som fanns mellan de båda stationerna anhöll postmästaren den 6 september 1852 om portosänkning för brev mellan dem, och generalpoststyrelsen godkände i sitt svar av den 11 samma månad att »for Breve imellem Aalborg og Nørresundby fra neste Quartals Begyndelse ikkun opkraeves den for Bybreve fastsatte Porto af 2s pr Brev», vilket också meddelades allmänheten genom en liten annons i Aalborg Stiftstidende den 13 september så lydande:

»At Generalpostdirecteuren paa Comptoirets Indstilling, har tilladt, at der for Breve mellem Aalborg og Nørresundby fra næste Qvartals Begyngelse ikkun opkraeves den for Bybreve fastsatte Porto af 2 s pr. enkelt Brev, bekendtgjøres herved.

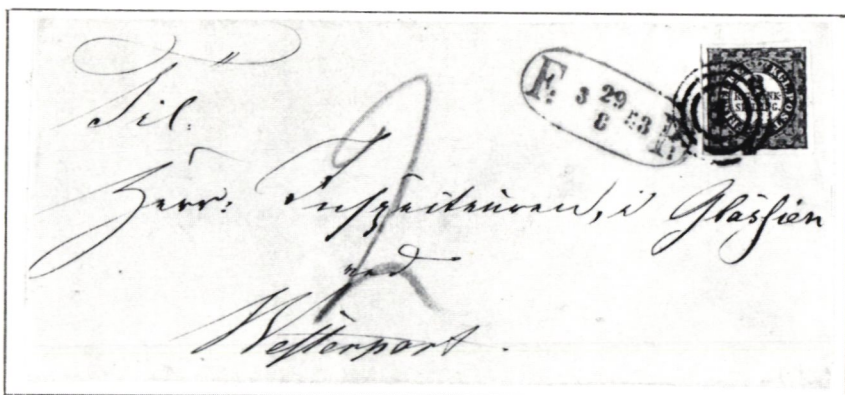
Aalborg Postcomptoir, den 18de September 1852

Østergaard.»

At Generalpostdirecteuren, paa Comptoirets Indstilling, har tilladt, at der for Breve mellem Aalborg og Nørresundby fra næste Qvartals Begyngelse ikkun opkraeves den for Bybreve fastsatte Porto af 2 s. pr. enkelt Brev, bekendtgjøres herved.

Aalborg Postcomptoir, den 18de September 1852.

Østergaard.

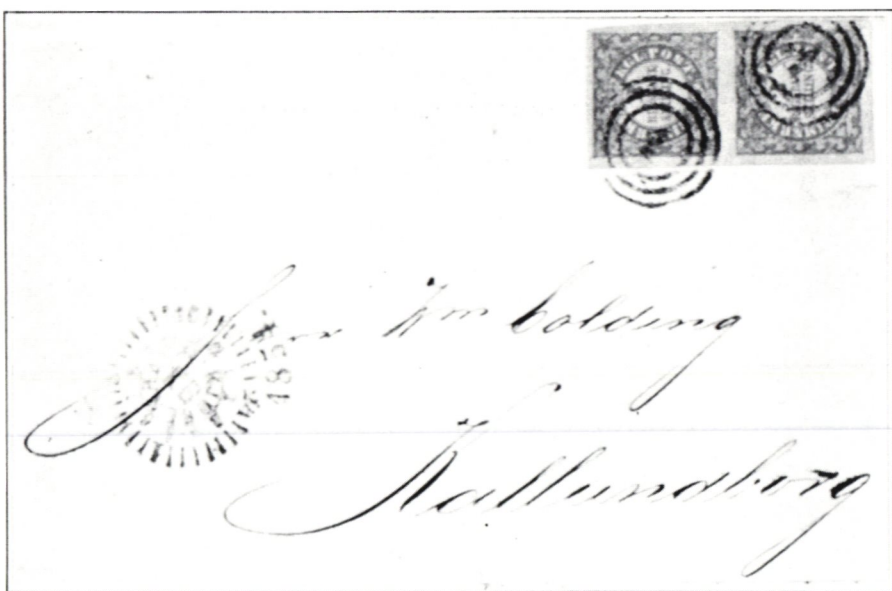
Brev till Vesterport. »udenfor voldene», otillräckligt frankerat med endast ett 2 RIGSBANK-SKILLING och därför påtecknat om lösen.

Detta fall är unikt eftersom inget undantag från den gällande lagtexten fanns någon annanstans i Danmark. Portot för brev mellan ett postkontor och dess underlydande brevuppsamlingsstation kallades för distriktsbrev och skulle frimärkas med gällande postporto 4 skilling enligt lagen av den 11 mars 1851.

Ett på detta sätt behandlat brev daterat den 28 december 1854 och avsant från Aalborg till en adress i »Nørre Sundby» finns i en dansk samling. Brevet är helt korrekt frankerat med ett 2 RIGSBANKSKILLING annullerat med ringstämpel 4 och är sålunda ett påtagligt bevis på att man begagnade sig av portoförmånen.

Det existerar ett fåtal mycket intressanta bevis på att 2 RIGSBANKSKILLING då och då använts till frimärkning av brev till adresser belägna utanför Köpenhamn, vilket inte var officiellt tillåtet, men som man likväl hade tagit för vana att acceptera och vidarebefordrade breven utan anmärkning. Sålunda finns det ett brev med två par av Thielettrycket daterat den 24 oktober 1855, vilket gått till Kulhuus pr Lyngby, samt ett annat brev, också från Köpenhamn, som bär en fyrstrip av samma emission och är adresserat till Kjørup pr Odense. Ett tredje brev med dubbelt porto är daterat den 6 december 1851, har gått till Nyborg, och bär den intressanta frankeringen av ett FIRE R.B.S. och två 2 RIGSBANKSKILLING. Ett flertal brev med par av 2 RIGSBANKSKILLING adresserade till platser utanför Köpenhamn existerar, och det lär också finnas ett på samma sätt frankerat brev, som avsänts från Hirschholm till Köpenhamn, men detta senare får väl betraktas som ett undantag.

Likväl finns det, om än mycket sparsamt, 2 RIGSBANKSKILLING som nummeravstämplat på andra orter än Köpenhamn, Nr 1, och Aalborg, Nr 4. Sålunda känner man till ringstämplarna 2 Hamburg, 3 Lübeck, 5 Aarhus, 6 Aabenraa, 17 Fredericia, 18 Frederiksborg, 19 Frederikshavn, 24 Helsingør, 25 Hirschholm, 30 Horsens, 34 Københavns Banegaard, 38 Lemvig, 41 Maribo, 48 Nykøbing i Jylland, 49 Nykøbing i Sjaelland, 121 Kiel, 170

Brev till Kallundborg frankerat med ett par av 2 RIGSBANK-SKILLING 1852.

». . . at der Intet er til Hinder for at der ved Frankering af Breve til Udlandet med Frimaerker til Dækning af forekommende Restbeløb indtil 2 sk anvende 2 sk Frimaerker.»

I stort sett samma ordalydelse har generalpostdirektörens svar på en del andra förfrågningar i samma ärende, vilket klart bevisar att 2 RIGSBANK-SKILLING tilläts som fyllnadsfrankering på brev till utlandet. Det framgår också att endast *ett* sådant märke fick användas på brevet och att det endast var tillämpligt i huvudstaden. Nu kan dessa svarsbrev knappast avses vara någon i egentlig mening *officell* bekräftelse på att frankeringssättet var tillåtet, men de visar att poststyrelsen var beredd att tolerera det.

I och med detta finns det nu på samlarhänder en del, alltid vackert avstämplade, brev till Preussen frankerade med 2 RIGSBANKSKILLING tillsammans med såväl fyr- som femstrip av FIRE R.B.S. sista tryck eller 4s första tryck.

Några av de större handelshusen i England med affärer på Köpenhamn, måste då de sände ut prislistor till sina kunder betala porto för var och en av dem från England till Köpenhamn, vilket var en stor kostnad. Efter det att 2 RIGSBANKSKILLING tagits i bruk kom man så småningom på idén att sända dessa prislistor »en bloc» med fartyg till Köpenhamn, varvid de var frimärkta med fodpostfrimärken, vilka man i förväg rekvirerat från danska postverket. De kunde sedan av kaptenen läggas i huvudstadens brevlådor och befordrades sedan av postverket utan någon extra kostnad för avsändaren, och på så sätt sparade man en hel del pengar.

2 RIGSBANKSKILLING blev officiellt indragen från den 1 januari 1875, men var frankeringsgiltig fram till den 15 januari 1891.